

Latvijas Akadēmiskā bibliotēka – zinātnei un kultūrai

Doma krusteja. J. Broces zīmējums. Otrā stāva zālē bija «Bibliotheca Rigensis» sākotnējās telpas.

Jaunākie Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas bibliogrāfiskie izdevumi.

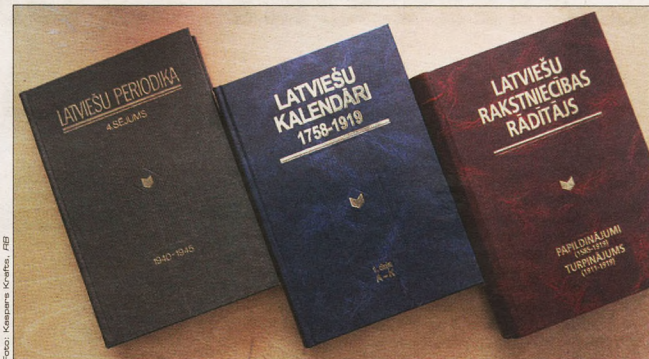

Foto: K. Kucena, K. Krievs, RB

ZINĀŠANAI

No Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas vēstures

- ▶ Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas pamatā bija 5 reliģiska satura grāmatas (4 no tām saglabājušās līdz mūsu dienām), ko Rīgas rāde nodeva «vispārīgai lietošanai».
- ▶ No 1524. līdz 1945. gadam ar nosaukumu «Rīgas pilsētas bibliotēka» («Bibliotheca Rigensis») tā bija pazīstama ne vien Baltijā, bet arī ārzemēs. Bibliotēkas fonda lielums pirmajā pastāvēšanas periodā bija daži simti eksemplāru. Sākot ar 17. gadsimtu, bibliotēka visai regulāri saņēma Domskolās un ģimnāzijas pasniegumu disertācijas, disputos un svīņģios gadījumos teikto runu publicējumus, kā arī Rīgas iespiežu izdotos darbus.
- ▶ 1941. gada vasarā, karadarbības laikā Rīgā, bibliotēka, kas atradās kādreizējā Rātsnamā, nodega. No vairāk nekā 400 000 iespiežu darbu lielā fonda saglabājās ap 46 000 eksemplāru, kas atradās seifos. 1944. gada rudenī Rīgas pilsētas bibliotēkai ierādāja citas telpas. 1945. gadā to pārdevēja par Valsts vēsturisko bibliotēku, bet 1946. gadā nodeva Zinātņu akadēmijai, un tās nosaukums bija «Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas Fundamentālo bibliotēka, dibināta 1524. gadā».
- ▶ 1992. gadā Latvijā norisinājās zinātnes un augstākās izglītības sistēmas reorganizācija, tās ietvaros mainījās arī bibliotēkas saturs un uzdevumi. Atbilstoši jaunajam Zinātņu akadēmijas un bibliotēkas funkcijām tā tika pārdēvēta par Latvijas Akadēmisko bibliotēku.

«Nesen nosvinējām 480 gadu jubileju», stāsta Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas direktore Venta Kocere.

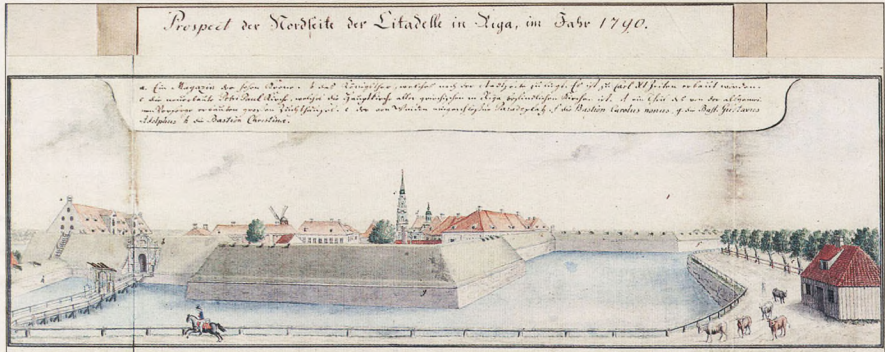
avotu. Izdots arī jauns latviešu rakstniecības rādītājs un latviešu kalendāru bibliogrāfija, sākot ar 1758. gadu, kad tika izdots pirmais latviešu kalendārs. «90 procenti bibliogrāfijas norādīto izdevumu atrodami Akadēmiskās bibliotēkas fondā, visiem izdevumiem ir norādītas ziņas, kurās Latvijas bibliotēkas tie ir atrodami,» ar lepmību bilst V. Kocere.

«Vertīgs ieguldījums latviešu grāmatniecībā ir arī Akadēmiskajā bibliotēkā izdotā biobibliogrāfiju sērija par Latvijas zinātniekiem, kas tiek izdota kopš piecdesmito gadu vidus. «Biobibliogrāfija ir izdevums, kurā tiek publicēta biogrāfija, zinātniskās darbības apskats un darbu saraksts hronoloģiskā secībā,» paskaidro V. Kocere. Šobrīd top literatūrzinātnieka Ilgona Bērsona biobibliogrāfija.

«Jau pagājušajā gadā piedalījās Rīgas domes kultūras projekta finansēšanas konkursā, kuram bijām sagatavojuši ļoti interesantu projektu – izstādi «Novadpētnieka J. K. Broces unikālā Rīgas zīmējumi». Dmiemžē pagājušajā gadā finansējumu nedabūjām, bet ceram

uz veiksmi šā gada konkursā, kurā vēlreiz piedalīsimies ar šo projektu. Mūsu glabāšanā ir 10 lielformāta sējumi ar izcilā pedagoga un novadpētnieka zīmējumu kolekciju «Monumente». Ipaša vieta tajos ir ierādāta Rīgai un tās tuvākajai apkārtnē. Šie zīmējumi ļauj iezekot pilsētas silueta attīstībai no 16. gadsimta vidus līdz 18. gadsimta beigām,» stāsta V. Kocere. «Zīmējumu oriģināli bibliotēkas apmeklētājiem nav pieejami, tie netiek transportēti un izstādīti, tos iespējams aplūkot vienīgi digitālajā arhīvā. Izstādē plānojam eksponēt apmēram 60 zīmējumu ar komentāriem latviešu un angļu valodā, kuri arī prasīs pētniecisku darbu. Pēc tam vēlamies demonstrēt izstādi Helsinkos, Viļņā, Brēmenē, Rostokā, Kijevā un J. K. Broces dzimtajā pilsētā Gerīcā. Tādējādi mums būs iespēja parādīt pasaulē Rīgu jaunā gaismā,» iecerēs daļēji V. Kocere.

Ļoti nopietna sadarbība bibliotēkai ir arī ar dažādu tautu kultūras biedrībām Latvijā. «Mēs rīkojam šo tautu kultūrai veltītās tematiskas

Skats uz Citadeli. No J. K. Broces zīmējumu kolekcijas. 1790. gads.

personību caur Latvijas prizmu. «Apmeklētājus informēsim par viņa mācības sekotājiem un ietekmi Latvijā, būs iespēja arī apskatīt viņa darbu izdevumus dažādās valodās,» iecerās daļēji V. Kocere.

Izglītojošas izstādes tiek rīkotas regulāri. Šeit tika noorganizēta Vilhelmam Kuzem un viņa saldmumu fabrikas vēsturei veltīta izstāde. Par Pārdaugavas pagāmi varēja daudz uzzināt, apmeklējot izstādi «Orman, nedzen savu zirgu!». Protams, lai varētu izveidot šīs ekspozīcijas, ir jāveic nopietns pētniecības darbs.

Liels darbs tika ieguldīts, sagatavojot izstādi «Mēs esam savējie» par latviešu likteņiem Krievijā. «Izstādes izdevums bija parādīt, kādi vēsturiski notikumi piespieda daļu latviešu tautas pārcelties uz dzīvi Krievijā – gan brīvprātīgi, gan pieziedu kārtā. Kas norisinājās 200 gadu laikā, kā to vērtēja Latvijā un kā šos notikumus atspoguļoja Krie-

viņa izdotā latviešu prese. Pirmā latviešu apmetne Sibīrijā bija Rīzkova (no vārda Rīga), kas dibināta jau 1802. gadā. Tur tika nomināti Kaučuru nemieru vadītāji,» vēstures lapu pusēs ielūkojas izstādes autore, J. Misina bibliotēkas galvenā bibliogrāfe Arta Poriete. Vienā izstādē nav iespējams parādīt bagātīgo materiālu klastu par latviešiem Krievijā, taču tā sniegtā galvenos akcentus un norādēs, kuros izdevumos smelt informāciju.

Akadēmiskajā bibliotēkā iekļauts Jāņa Misina bibliotēkas vēsture arī ir ļoti interesanta. «Tā ir kā bibliotēka bibliotēkā. J. Misina bija bibliotēkas – grāmatas bija viņa mūža mīlestība. Viņa mājās Tirzas «Kračēdriz vien grāmatām pietika vietas, tāpēc tās tika pārvestas uz Rīgu. Šajā kolekcijā tika apkopotas grāmatas par Latvijā un latviešiem dzimtajā valodā. Šobrīd viņa grāmatu kolekciju jau varēja nosaukt par J. Misina bibliotēku, kura 1954. gadā tika pievienota Zinātņu akadēmijas Fundamentālajai (tagad – Latvijas Akadēmiskajai) bibliotēkai. Šis fonds ir nedalāms, un arī tagad tajā tiek saglabāts J. Misina grāmatu atlases princips,» paskaidro V. Kocere.

Lieli darbi Akadēmiskajā bibliotēkā ir paveikti, piecos sējumos apkopojot latviešu periodiskos izdevumus līdz 1945. gadam neatkarīgi no izdošanas vietas. Tādējādi ir iespējams par jebkuru presē atspoguļot notikumu atrast informāciju

Eižena Finka skens Pokrova kapiem veltītā izstāde.

Karina Bērziņa, tēls. 2002.431

Latvijas Akadēmiskā bibliotēka darbību sāka 1524. gadā kā «Bibliotheca Rigensis». Teju 500 gadu mūs šķir no tās pirmākumiem, un par šīs bibliotēkas darbību mūsdienās stāsta šīs direktore Venta Kocere.

Lielākā daļa Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas darba ir letonikas pētījumi, kaut, kā esot teicis akadēmiķis Jānis Stradiņš, šis termins neesot īsti pareizs, pareizāk būtu – letonistika. Bibliotēka lielu ieguldījumu devusi Letonikas I kongresā, organizējot sekcijas «Avoti un literatūra» darbu. Sadarbībā ar ārvalstu vēstniecībām tiek rīkotas arī dažādas starptautu kultūras sakariem veltītas izstādes.

Šobrīd bibliotēkā ir skatāma Pokrova kapiem veltīta izstāde «Pokrova kapi. Slava un aizmirstība». «Ši ir mazliet netradicionāla izstāde, jo tajā var gūt informāciju par

šajos kapos apglabātajiem dažādu tautu ielūgumniekiem pārstāvjiem, kas devušies nozīmīgu ieguldījumu Latvijā nākotnē. Šeit ir stendi, kas veltīti Eiženam Finkam, Triju Zvaigžņu ordeņa kavalierim Jānim Bērziņam, kurš 1940. gadā bija Valsts arhīva direktors, marionēšu leļļu teātra trupas dibinātājam Ivanam Rudenkovam un vēl daudzām izcilām personībām,» stāsta V. Kocere. Izstādes noslēgumā 20. septembrī bibliotēka rīkos zinātnisku konferenci «Piemiņa – kultūrvēsturiskie fenomenus».

Nākamā izstāde būs veltīta Zigmunda Freida 150 gadu jubilejai. Izstāde jau parādījusies uz šo izcilu